

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿ ಮತ್ತು ಕ್ರಾಂತಿ
(ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀರೂಪಕಗಳನ್ನು ಅನುಲಕ್ಷಿಸಿ)

ಡಾ. ಹೆಚ್ ಆರ್ ರೇಣುಕ,
ಸಹಾಯಕ ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು,
ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ ಕಲಾ ಕಾಲೇಜು,
ತುಮಕುರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯ, ತುಮಕೂರು

ಜನತೆಯ ಕವಿ, ಬಂಡಾಯ ಕವಿ, ದಲಿತರ ಆದಿಕವಿ, ಸಾರ್ವಜನಿಕ ಕವಿ ಎಂಬ ನಾನಾ ಬಿರುದು-
ಅಭಿಧಾನಗಳಿಂದ ಕೀರ್ತಿಯನ್ನು ಗಳಿಸಿದ ಕವಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಪ್ರೇಮಮಯ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರಳಿದರೂ
ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಿಡಿಯಲ್ಲಿ ಅದರ ಸುವಾಸನೆ ಯಾರಿಗೂ ಆಸ್ವಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗಲೇ ಇಲ್ಲ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಗದ್ಯ
ಬರಹಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದುದು ಅದರ ಪದ್ಯಗಳು. ಪದ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಾವು ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ವಿಡಂಬನೆಯಾಗಿ
ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ. ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಎಷ್ಟೋ ಸನ್ನಿವೇಷ, ಘಟನೆಗಳು, ಅನುಭವಗಳು ಪದ್ಯರೂಪಕ್ಕೆ ಬಂದಾಗ ವಿಡಂಬನೆ
ಮಾಯವಾಗಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಕಿಡಿಗಳು ಹೊತ್ತಿ ಬೆಳಗುತ್ತವೆ. ಕವಿತೆಯ ಆಶಯಗಳೇ ಅವರ ಭಾಷಣಗಳ ದ್ರವ್ಯವಾಗುವುದು ಅವರ
ಕಾವ್ಯದ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಶೇಷ.

ಕವಿ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯದ ರೂಪಕಗಳು ಕನ್ನಡದ ಪ್ರಸಿದ್ಧ ಕವಿ ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನನ್ನು ನೆನಪಿಸುತ್ತವೆ.
ಕುಮಾರವ್ಯಾಸನಂತೆ ಜನಪದ ರೂಪಕಗಳನ್ನು ಕ್ರಾಂತಿಯ ಭಾಷೆಯನ್ನಾಗಿಸುವ ಸ್ಥಿತ್ಯಂತರ ಭಾಷಿಕ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವಿಶೇಷ
ಮಾರ್ಗ ತೆರೆಯಬಲ್ಲದು. ಕವಿತೆಯಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಮಂತ್ರವಿದೆ, ಪ್ರತಿಭಟನೆಯ ಕಾವಿದೆ. ಈ ಕಾವು ವಚನ ಸಾಹಿತ್ಯವನ್ನೊಮ್ಮೆ
ಕಣ್ಣಮುಂದೆಳೆಯುತ್ತದೆ. ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಿ ತುಳುಕುವ ಘೋಷಣೆಗಳು ಚಳುವಳಿಗಳು ಏರ್ಪಡುವಲ್ಲೆಲ್ಲಾ
ಮಾರ್ಥನಿಸುತ್ತದೆ.

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಗದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣುವ ಹಾಸ್ಯ, ವಿಡಂಬನೆ ಶೈಲಿ ಅಷ್ಟಾಗಿ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ಇಲ್ಲ. ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ
ಹೊಸನುಡಿಗಟ್ಟಿನ ಕೊಡುಗೆಯನ್ನು ಕವಿತೆಗಳ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ನೀಡುತ್ತಾರೆ. ಜಿ.ಪಿ.ರಾಜರತ್ನಂ ಬರೆದ
ರನ್ನನ ಪದಗಳು, ಬಿ.ಎಂ.ಶ್ರೀಯವರ ಕನ್ನಡ ಬಾವುಟದ ಸಂಕಲನದಲ್ಲಿಯ ಪ್ರಯೋಗಗಳು. ಪಿ.ಲಂಕೇಶರ ನೀಲು
ಕಾವ್ಯದಂತಹ ಕವಿತೆಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ ಹೊಸ ನುಡಿಗಟ್ಟನ್ನು ಕಟ್ಟಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದವು. ಅವು ಅಂದು ಜನಮನ್ನಣೆಯನ್ನು
ಪಡೆದರೂ ಕವಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ರಚನಾ ಪ್ರಯೋಗಗಳಾಗಿಯೇ ಉಳಿದವು. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ರಚನೆಗಳು ಕನ್ನಡಕ್ಕೆ 70ರ
ದಶಕದಲ್ಲಿ ಕಾವ್ಯದ ನುಡಿಗಟ್ಟಾಗುವ ಜೊತೆಗೆ ಮುಂದಿನ ದಲಿತ ಕಾವ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಿಪಾಯವಾಗಿ ದಲಿತ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ
ಪ್ರತಿಫಲನಗೊಂಡವು.

ಹೊಸ ಪರಂಪರೆಗಳು, ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು, ಧೋರಣೆಗಳನ್ನು ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಒಳಗೊಳ್ಳುವಾಗ ಪರ-
ವಿರೋಧಗಳು ಸಹಜವಾದವು. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿನ ಭಾಷೆ, ವಸ್ತು, ಶೈಲಿ, ಕನ್ನಡ ಸಾಹಿತ್ಯ ಪರಂಪರೆಗೆ
ವಿರುದ್ಧ ಮುಖಿಯಾಗಿದ್ದು ಒರಟುಭಾಷೆ, ಜನಪದ ಸೊಗಡು, ಕ್ರಾಂತಿ, ಕನ್ನಡ ಕಾವ್ಯ ಧೋರಣೆಯಾಗಿದ್ದರೂ ಕನ್ನಡ
ಕಾವ್ಯವು ಅದನ್ನು ಕನ್ನಡದ ಅಸ್ಮಿತೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸಿ ಎಲ್ಲಿಯೂ ಪ್ರಶ್ನಿಸದೆ ವಿಶೇಷ ಮತ್ತು ವಿಶಿಷ್ಟವೆಂದು

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯವನ್ನು ತುಂಬು ಪ್ರೀತಿ ಗೌರವದಿಂದ ಬರಮಾಡಿಕೊಂಡಿತು. ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣ ಸಂವಿಧಾನದ ಪ್ರಭಾವ, ಅಕ್ಷರ ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ಕಾವೇರಿದ ಚಳುವಳಿ, ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆ ಎಂದರೆ ತಪ್ಪಾಗಲಾರದು.

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ, ಹೋರಾಟ, ದಲಿತ ಸಂವೇದನೆಯ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿ ನಡೆದಿದೆ. ಆದರೆ ಅವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಸ್ತ್ರೀಲೋಕ ಮತ್ತು ಪ್ರೀತಿ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚು ಚರ್ಚೆಗಳು ಅಧ್ಯಯನಗಳು ನಡೆದಿಲ್ಲ. ಈ ವಿಚಾರಗಳ ಕುರಿತು ಗಮನ ಸೆಳೆಯುವುದು ನನ್ನ ಉದ್ದೇಶವಾಗಿದೆ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಗೊಳಿಸುವ, ಸಿಡಿಯುವ, 'ಕ್ರಾಂತಿ'ಯನ್ನು 'ಹೆಣ್ಣು' ಎಂದು ಚಿತ್ರಿಸುತ್ತಾರೆ. ನವೋದಯ ಸಾಹಿತ್ಯದಲ್ಲಿ ರಾಷ್ಟ್ರೀಯತೆಯು ಸ್ತ್ರೀಯನ್ನು ಭಾರತಾಂಬೆಯಾಗಿ ಬ್ರಿಟಿಷರ ಸೆರೆಯಾಳಾಗಿ ಕಾಣುವುದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಇದ್ದಾಳೆ. ದಲಿತ ಚಳುವಳಿ ಹೋರಾಟಗಳಲ್ಲಿ ಜೀವ ತಳೆಯುವ ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಬಂಧಿಸುವುದಿರಲಿ ಮುಟ್ಟಲೂ ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಎಲ್ಲಾ ಬಗೆಯ ಶೋಷಣೆ ದಬ್ಬಾಳಿಕೆಯ ವಿರುದ್ಧ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಹೆಣ್ಣು ಪ್ರತಿಭಟಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಸಹಾಯಕಳಂತೆ ಮೂಕವಾಗಿ ರೋಧಿಸದೆ ಸಿಡಿಲಿನಂತೆ ಧ್ವನಿಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಸಿಡಿಯುತ್ತಾಳೆ.

ಕೆಲವು ವಿಮರ್ಶಕರು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಹೋರಾಟ, ಕ್ರಾಂತಿಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಗೆ ಜಾಗವಿಲ್ಲ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಗೆಳತಿಯಾಗಿ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ. ಕ್ರಾಂತಿ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಪ್ರೀತಿಸಿದ ಮೇಲೆ ಕ್ರಾಂತಿಯಿಂದ ಪ್ರೀತಿ ಬೇರೆಯಾಗುವುದಿಲ್ಲ. ಎರಡು ವೈರುಧ್ಯಗಳನ್ನು (ಕ್ರಾಂತಿ-ಪ್ರೀತಿ) ಸಾಮರಸ್ಯಗೊಳಿಸುವುದು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಕವಿತೆಗಳ ವಿಶೇಷವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರೇಮಕವಿಯಾದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಬಂಡಾಯ ಕವಿಯಾಗುವಾಗ ಪ್ರೇಮವನ್ನು ಅದುಮಿಡಲು ಪ್ರಯತ್ನಿಸಿದರೂ ಒಲವು ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ ತನ್ನ ಪರಿಮಳವನ್ನು ಹೊರಸೂಸದೆ ಬಿಡದು. ಕೆ.ಎಸ್.ನರಸಿಂಹಸ್ವಾಮಿಯವರ ದಾಂಪತ್ಯ ಗೀತೆಗಳು, ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಒಲವಿನ ಗೀತೆಗಳಿಗಿಂತ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಪ್ರೇಮಗೀತೆಗಳು ವಿಭಿನ್ನವಾದವು. ಕೆ.ಎಸ್.ನ. ಅವರ ದಾಂಪತ್ಯ ತೀವ್ರತೆ, ಬೇಂದ್ರೆಯವರ ಸಖೀಪ್ರೇಮದ ತುಡಿತಗಳು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಪ್ರೇಮಗೀತೆಗಳಲ್ಲಿ ಜಾತ್ಯಂತರದ ತಳಮಳವಾಗುತ್ತವೆ. ಜಾತ್ಯಾತೀತವಾಗಿ ಪ್ರೀತಿ ಹೇಗೆ ವಿಕಸಿತವಾಗಬೇಕು. ಜಾತಿ ಮೀರಿದ ಪ್ರೀತಿಯ ಸ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಟ್ಟುತ್ತಾರೆ. ಜಾತಿಯ ಸುಳಿಯಿಂದ ತೇಲಿಬರುವ ಪ್ರೇಮ, ಕ್ರಾಂತಿ, ನೋವು, ನಲಿವುಗಳ ದಿವ್ಯವನ್ನೆದುರಿಸಿಯೇ ನಲಿವಿನ ಕಡೆಗೆ ತೆರಳಬೇಕು. ಆ ಒಲವಿನ ದಾರಿಯ ತಲ್ಲಣಗಳು ಅವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಮಾರ್ದನಿಸುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಈ ಕವಿತೆಗಳ ಸಾಲುಗಳನ್ನು ಗಮನಿಸಬಹುದು

ಜಾತಿಜಾತಿಯ ನಡುವೆ

ನಿಂತ ಸಾಗರದಲ್ಲಿ

ನಮ್ಮ ಪ್ರೀತಿಯ ಹಡಗು ಮುಳುಗಿತಲ್ಲೆ

ತುಂಬೆ ತೆಂಗುಗಳ ಅಂತರವು ಹತ್ತಿರವೆ

ಗುಡಿಯ ಗೋಪುರದೊಡನೆ

ಜೋಪಡಿಯ ಗರಿಗಳಿಗೆ ನೆಂಟಾಗಲಿಲ್ಲ (ನಿನ್ನಕಣ್ಣಿನ ಮಾತು)

ನೆಲ ಮುಗಿಲುಗಳ ಸಂಗಮವಿಲ್ಲ ಪ್ರೀತಿಯ ಎಲ್ಲೆ ಅರಿತಿಲ್ಲ (ರಾಣಿಯ ಪ್ರೇಮ)

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಕಾವ್ಯದಲ್ಲಿ 'ದಲಿತ' ಬೇರೆಯಲ್ಲ, 'ಹೆಣ್ಣು' ಬೇರೆಯಲ್ಲ. ದಲಿತ ಸ್ಥಿತಿಯ ಸಕಲವೂ ಹೆಣ್ಣಿನ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಯೂ ಹೌದು. 'ಬೀಳು' ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಅನ್ನವಿಲ್ಲದ ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಕುಂಕುಮ ಕಡುಕೇಡು ಎಂಬ ವ್ಯಂಗ್ಯದಿಂದಲೇ ಆರಂಭವಾಗುತ್ತವೆ. ಹರಿದು ಹಾರಾಡುವ ಸೆರಗು, ಮೆಟ್ಟುಗಳಿಲ್ಲದ ಕಾಲು, ಬಳೆಯಿಲ್ಲದ ಕೈ, ಬೆವರುವ ಮೈ, ಉಮ್ಮಳವನು ಅದುಮಿಟ್ಟ ಬತ್ತುವ ಕಣ್ಣಿನ ದಲಿತ ಬಡ ಹೆಣ್ಣಿನ ವಾಸ್ತವ ಚಿತ್ರಣವು ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಶಕ್ತಿಯ ರೂಪನೀಡಿ ದೇವಿಯ ಅವತಾರವಾಗಿ ಭಾವಿಸುವ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಹೆಣ್ಣಿನ ಶೀಲ-ಶೌಚದ ಮಹತ್ವಗಳ ತುತ್ತೂರಿಯಿಲ್ಲದೆ ಹೆಣ್ಣಿನ ವಸ್ತುಸ್ಥಿತಿಗೆ ಕನ್ನಡಿ ಹಿಡಿಯುವಂತಿದೆ.

ಕವಿ ತನ್ನ ಸುತ್ತಲಿನ ಹೆಣ್ಣುಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡದ್ದು ಚೆಲುವನ್ನಲ್ಲ ಬದುಕಿನ ಬವಣೆಯನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿನ ದುಃಸ್ಥಿತಿಗಳು ಕಷ್ಟ ನೋವುಗಳು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಕವಿತೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಣ್ಣಿಗೆ ರಾಚುತ್ತವೆ. ಆಕೆ ಭಾರತಾಂಬೆಯೆ ಇರಲಿ, ಕನ್ನಡಾಂಬೆಯೆ ಆಗಿರಲಿ, ಗ್ರಾಮದೇವತೆ, ಭೂದೇವಿ, ಕ್ರಾಂತಿದೇವಿ, ಯಾರೇ ಆಗಿರಲಿ ಅವರಲ್ಲಿ ನೋವು, ಆಕ್ರೋಶ, ಬವಣೆಗಳೆ ಮಡುಗಟ್ಟಿರುತ್ತವೆ. ಉದಾಹರಣೆ (ಭಗವದ್ಗೀತೆ)'ಕ್ರಾಂತಿ ಕರೆಗೊಟ್ಟು ಕಪ್ಪು ವಸ್ತ್ರ ತೊಟ್ಟು ಭೂದೇವಿ ನಿಂತಿತ್ತು ರಾತ್ರಿಯಲ್ಲಿ, 'ಅವರವರ ಅಮಲಿನ ಗುಂಗಿನಲ್ಲಿ ಕೂಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಕಣ್ಣೀರು' (ಬೆಳ್ಳಿಯ ಹಾಡು) 'ಮಕ್ಕಳು ಮರಿಗಳು ಬಸರೀರು ಬಾಣಂತೀರು ಇಲಿಗಳ ರೀತಿಲಿ ಚೆಲ್ಲಾಡಿ ಹೋದರು.' (ಬಿದ್ದಾವು ಮನೆಗಳು) ಸಾಲುಗಳು ಹೆಣ್ಣಿನ ನಿತ್ಯ ಬದುಕಿನ ನರಕಕ್ಕೆ ಕನ್ನಡಿಯಂತಿವೆ.

ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರಿಗೆ ಕ್ರಾಂತಿಗೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿ, ಕಾವ್ಯಕ್ಕೆ ಸ್ಪೂರ್ತಿ ಸ್ತ್ರೀ ರೂಪಕಗಳೆ ಆಗಿವೆ. ಕಾವ್ಯ ಕಟ್ಟಲು ಕಾರಣವಾದ ಕ್ರಾಂತಿಯನ್ನು ಕವಿ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ನೋಡುತ್ತಾರೆ. ಈ ಕ್ರಾಂತಿಯೆಂಬ ಹೆಣ್ಣನ್ನೇ ಪ್ರೇಮಿಸುತ್ತಾರೆ, ಮದುವೆಯಾಗಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ. 'ಮೆರವಣಿಗೆ' ಪದ್ಯ ಕವಿಯ ಈ ನಿಲುವನ್ನು ಬಿಚ್ಚಿಡುತ್ತವೆ. ಕವಿಯೊಳಗೆ ಕ್ರಾಂತಿ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣು ಅರಳಿ ಇಬ್ಬರೂ ಜೋಡಿ ಪಾರಿವಾಳಗಳಂತೆ ಇರಬೇಕೆಂದಾಗಲೆಲ್ಲಾ ಅಲ್ಲಿ ಆಕ್ರೋಶವೇ ಹುಟ್ಟುತ್ತದೆ. 'ಕೊಲೆಯ ಹಿಂದಿನ ರಾತ್ರಿ' ಪದ್ಯದಲ್ಲಿ ಕ್ರಾಂತಿ ಉಗ್ರವಾಗಲು ಕಾರಣಗಳನ್ನು ಎಳೆಎಳೆಯಾಗಿ ತೆರೆದಿಡುತ್ತಾರೆ. 'ಭಾರತದ ಬಾವುಟವ ಸುತ್ತಿ ಬಾಯಿಗೆ ತುರಕಿ ಕಿತ್ತುಕೊಂಡರು ಅವಳ ಮಾತುಗಳನ್ನು, ಅವಳ ಬಾಳಿನ ಬಳ್ಳಿ ಉಕ್ಕಿನಪುಗೆಯಲ್ಲಿ ರಕ್ತವನ್ನು ಬಸಿಬಸಿದು ನೆಲಕುರುಳಿತು, ನದಿಯ ದಡದಲ್ಲೆಲ್ಲ ಮಾಂಸ ಖಂಡದ ಚೂರು'. ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಾಚಾರಕ್ಕೆ ಒಳಗಾಗುವ ಹೆಣ್ಣಿನ ದಯನೀಯ ಸ್ಥಿತಿ ಕವಿಯನ್ನು ಕಾಡುತ್ತವೆ. ಕವಿಯೊಳಗಿನ ಹೆಣ್ಣು ಎಚ್ಚೆತ್ತುಕೊಳ್ಳುತ್ತಾಳೆ. 'ಕಂಡೆ ನನ್ನವಳ ಒಂದು ದಿವಸ, ಕಂಡೆ ನನ್ನನ್ನು ನಾನೆ ಕನ್ನಡಿಯಲ್ಲಿ' ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೊಳಗಾದ ಹೆಣ್ಣು ನಾನು ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಅಲ್ಲವೆಂದು ಭಾವಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರೊಳಗಿನ ಕ್ರಾಂತಿ ಹೆಣ್ಣು ಉಗ್ರವಾಗುತ್ತಾಳೆ. ಆದ್ದರಿಂದಲೇ ಅವರು ಕಾಣುವ ಅವಳರೊಳಗಿನ ಕ್ರಾಂತಿ ಎಂಬ ಹೆಣ್ಣಿನ ಮುಖದ ಹುತ್ತದ ಮೇಲೆ ಕೆಂಪುನಾಗರ ಹಾವು ಹೆಡೆಯೆತ್ತಿ ಆಡುತ್ತಿತ್ತು ಬತ್ತಿರುವ ಕಣ್ಣಿನಲಿ ಬೆಳ್ಳಿ ಬಾಕುಗಳು ಮುಗಿಲುದ್ದ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿತ್ತು ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

‘ಮಲಗಿದ್ದ ಜನವೆದ್ದು ದನಿಯೆತ್ತಿ ಮೊಳಗಿಸಿದ ಧಿಕ್ಕಾರಗಳ ನಡುವೆ ಬೆಳೆದ ಚೆಲುವೆ’ (ಮೆರವಣಿಗೆ) ಕ್ರಾಂತಿ ಕವಿಯ ಪ್ರೇಯಸಿ ಆದರೆ ಈ ಪ್ರೀತಿಯನ್ನು ನವಿರಾಗಿ ಕೊಂಡೊಯ್ಯಲು ಕವಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದೇ ಇಲ್ಲ. ‘ಯಾರು ಯಾರೂ ಅವರು ? ನನ್ನ ಮನಸನ ಕೊಂಬೆ ರೆಂಬೆಗಳ ಕಡಿದವರು ಮಲ್ಲಿಗೆಯ ಬನಗಳಿಗೆ ಬೆಂಕಿ ಬಲೆ ಎಳೆದವರು’ ಮನದಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಬಯಕೆಗಳಿದ್ದರೂ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಉಗ್ರತೆ ಅದನ್ನು ಸುಡುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಪ್ರೇಮದ ಬಯಕೆ ಇಲ್ಲದೆ ಇಲ್ಲ. ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲೇ ಪ್ರೇಮಿಸುವ ಮೂಲಕ ಆ ಬಯಕೆಯನ್ನು ಹತ್ತಿಕ್ಕಿರುವುದು ಕವಿಯ ಒಂದು ಮಾರ್ಗವೂ ಹೌದು. ‘ಹೊಲೆತನದ ಬೆಂಕಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟುಹೋದವು ಎದೆಯ ಹೂವು’ (ಕಪ್ಪು ಕಾಡಿನ ಹಾಡು) ‘ನನ್ನದೆಯ ಬನದಲ್ಲಿ ಹೂ ಬಳ್ಳಿಗಳ ತಳ್ಳಿ ನದಿಯೊಂದು ಹರಿಯುತ್ತಿತ್ತು’, ‘ಮದ್ದುಗುಂಡಿನ ಹೊಗೆಯು ಹಬ್ಬಿಸಿದ ದಗೆಯಲ್ಲಿ ಮುಡಿದ ಮಲ್ಲಿಗೆಯು ಬಾಡಿಹೋದವು,’ ‘ನನ್ನ ಒಲವಿನ ಹೂವ ಕಂಡಿರೇನು ?’ ‘ನನ್ನದೆಯ ನದಿ ಬತ್ತಿ ಒಣಗಿ ಹೋಗಿತ್ತು. ಉರಿದ ಹೂ ಬಳ್ಳಿಗಳ ಬೂದಿ ಸುರಿದಿತ್ತು’ ಕವಿಯ ಈ ಸಾಲುಗಳಲ್ಲೆಲ್ಲಾ ಒಲವಿನ ಬಯಕೆಗಳು ಮಡುಗಟ್ಟಿವೆ. ಆದರೆ ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಾರಣ ಒಲವು ಕವಿಯಿಂದ ಹೊರನಡೆಯಬೇಕಾಗಿದೆ.

ಕವಿಯ ಕವನ ‘ನಿರಾಭರಣ’ ಏಕೆಂದರೆ ಬದುಕು ಪ್ರೀತಿಸುವ ಬಡವರ ಮಗಳು ನಿರಾಭರಣೆ, ಕವಿಯ ಕವನ ಹೆಣ್ಣು ತುಳುಕಿಸಿದ ಕಣ್ಣೀರ ಹನಿ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ತಮ್ಮ ಕಾವ್ಯದ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಹೆಣ್ಣಿಗೇ ಮೀಸಲಾಗಿಡುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಬಹುತೇಕ ಕವನಗಳ ರೂಪಕ ಸ್ಮಶಾನ. ಈ ಸ್ಮಶಾನವೂ ಕವಿಗೆ ಚೆಲುವೆಯ ರೂಪ, ಮಾತಿನ ಮಲ್ಲಿ, ವೈಯ್ಯಾರದ ನೀರೆ, ಅಲೌಕಿಕವಾದ ಕವಿಯ ಕಾವ್ಯದ ಕಣ್ಣು, ಕವಿಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿಯನ್ನು ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರು ಲೌಕಿಕಕ್ಕೆ ಎಳೆತಂದು ಕವಿಯ ಸ್ಫೂರ್ತಿ ಮೂಲವಾಗಿ ಮಸಣದ ರೂಪಕವನ್ನೂ ಹೆಣ್ಣಾಗಿ ಭಾವಿಸುವುದು ವಿಶೇಷ. ಇಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ದುರ್ಬಲ, ಅಸಹಾಯಕಳಾಗಿ ಇರದೆ, ಕ್ರಾಂತಿಯ ಕಿಡಿಯಾಗಿ ಸಿಡಿಯುವುದು ವಿಶೇಷ. ಹೆಣ್ಣನ್ನು ಕೋಮಲತೆಗಾಗಿ ಕವಿ ಪ್ರತಿನಿಧಿಸದೆ ಉಗ್ರತೆಗೆ, ಹೋರಾಟ, ಸಾಹಸಕ್ಕೆ ಎಳೆತಂದಿರುವುದು ವಿಶೇಷ.

ಕನ್ನಡಾಂಜೆ ಮತ್ತು ಭಾರತಾಂಜೆಯ ಬಗ್ಗೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿ ಕವಿ ಬರೆಯುತ್ತಾರೆ. ಕನ್ನಡ ತಾಯಿ ದಲಿತರಿಗೆ ಯಾವ ಕಾಲದಲ್ಲೂ ಒಳ್ಳೆಯ ಬದುಕನ್ನು ನೀಡಲಿಲ್ಲ. ಹೀಗಾಗಿ ಕನ್ನಡಾಂಜೆಯ ಬಗ್ಗೆ ಕವಿಗೆ ಆಕ್ರೋಶವಿದೆ. ‘ರೈತರ ಬೆವರ ನೆಕ್ಕಿ ನೆಕ್ಕೂದಿದ ಜಮೀನುದಾರರ ಜೊತೆಗಾತಿ, ಕಾರ್ಮಿಕರ ರಕ್ತದ ರೆವೆವುಂಡೆಯ ಉಂಡು ಕಾರಿನ ಹಾರನ್ನಿನಂತೆ ತೇಗುವ ಮಾಲೀಕನ ಮಿಂಡಗಾತಿ’ (ಕನ್ನಡವ್ವನಿಗೆ) ಎಲ್ಲಾ ಶ್ರಮಿಕರು ಎದ್ದು ಭೂಮಿಯನ್ನು ನೆನೆಯುತ್ತಾರೆ. ಆದರೆ ದಲಿತರು ಭೂತಾಯಿಯನ್ನು ನೆನೆಯಬೇಕಾಗಿಲ್ಲ ಕಾರಣ ಶತಮಾನಗಳಿಂದ ದುಡಿಯಲು ಭೂಮಿಯಿಲ್ಲದ ದಲಿತರು ನೆನೆಯುವುದು ಈ ತಾಯಿಯನ್ನು ಯಾಕೆಂದರೆ ‘ಉರಿಬಾಡು ಹೆಂಡಕ್ಕೆ ಹುಟ್ಟಿದ ಜನ ನಾವು, ಸಾವ್ವಾರ್ ಸಾಲಗಳ ಅರೆಗಳಿಗೆ ಮರೆಯೋಣ ಹಾಡಿರೋ ಸಂಗೀತವ’ (ಹೆಂಡಕ್ಕೆ ಸಾವಿಲ್ಲವೋ).

ಕ್ರಾಂತಿ ಮುಗಿದ ಮೇಲೆ ? ಮುಂದೇನು ಎನ್ನುವಲ್ಲಿ ಕವಿಗೆ ಮತ್ತೆ ಒಲವಿನ ಸೆಳೆತವೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ. ‘ಕೆಂಪು ನನಸುಗಳ ಈ ನೆಲದಲ್ಲಿ ಕೆಂಪಾಗುವ ಬಯಕೆ ಬಿತ್ತಿ ಬಣ್ಣ ಬಣ್ಣಗಳ ಹೂ ಬೆಳೆದ ಗೆಳತಿ ನೆನಪಾಗುತ್ತಾಳೆ’. (ನೆನಪು) ‘ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳು ಅಳಿದುಹೋದರು ತಾಯಿ ನನಗೆ ಬೆಳಕಾಗುವುದು ನಿನ್ನ ಪ್ರೀತಿ’. (ಪ್ರಕೃತಿ) ‘ಅಪರಿಚಿತ

ಕಣಿವೆಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರೀತಿಯ ಪ್ರವಾಹ ಉಕ್ಕಿ ಭೀತಿಯ ಬಂಡೆಗಳು ಕರಗಲೆಂದು ನನ್ನ ಕವಿತೆ ಕನವರಿಸುತ್ತದೆ'. ಎನ್ನುವ ಮೂಲಕ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯನವರ ಪ್ರೇಮ ಅವರ ಕವಿತೆಯ ಅಂತರಾತ್ಮವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪರಾಮರ್ಶನ ಸಾಹಿತ್ಯ

1. ಹೊಲೆಮಾದಿಗರ ಹಾಡು- ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ
2. ಸಾವಿರಾರು ನದಿಗಳು- ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ
3. ಕಪ್ಪುಕಾಡಿನ ಹಾಡು- ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ
4. ಹೊಸ ಕವಿತೆಗಳು- ಡಾ. ಸಿದ್ಧಲಿಂಗಯ್ಯ